

**BAKALAVRIAT TA'LIM YO'NALISH TALABALARIDA AKADEMIK YOZISH
KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH***Abdullayeva Simela Xristoforovna**Muhammad al-Xorazmiy nomidagi**Toshkent axborot texnologiyalari universiteti**dotsenti, f.f.nomzodi**Simela-66@mail.ru*

Annotatsiya: Ushbu maqolada bakalavriat ta'lim yo'nalish talabalarida akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirish masalalari muhokama qilinadi. O'quv bosqichida ham, kelajakdagi ilmiy-tadqiqot faoliyatida ham zamonaviy akademik nutqda muhim tarkibiy qism sifatida akademik savodxonlikni shakllantirish muhimligi qayd etiladi. Talabalarda akademik savodxonlikning rivojlanishi leksik va grammatik vositalarni tanlash, akademik matnning stilistik xususiyatlari, shuningdek, akademik yozma aloqaning janr xilma-xilligi bilan belgilanishi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Akademik yozuv, ilmiy-tadqiqot faoliyati, akademik aloqa, akademik matnlar, bakalavr, bakalavriat.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования у студентов бакалавриата навыков академического письма. Как на этапе обучения, так и в дальнейшей научно-исследовательской деятельности отмечается важность формирования академической грамотности как важного компонента современной академической речи. Развитие академической грамотности у учащихся обусловлено выбором лексико-грамматических средств, стилистическими особенностями академического текста, а также жанровым разнообразием академического письменного общения.

Ключевые слова: академическое письмо, исследовательская деятельность, академическое общение, академические тексты, бакалавриат, бакалавриат.

Abstract: This article examines the development of academic writing skills in undergraduate students. Both at the stage of study and in further research activities, the importance of developing academic literacy as an important component of modern academic speech is noted. The development of academic literacy in students is determined by the choice of lexical and grammatical means, stylistic features of the academic text, as well as the genre diversity of academic written communication.

Keywords: academic writing, research activities, academic communication, academic texts, bachelor's degree, bachelor's degree.

KIRISH

Tadqiqot faoliyatida kompetentsiyalarni shakllantirish bakalavrlarni, xususan, dastlabki bosqichda o'qitishning muhim tarkibiy qismidir. Universitetda faol ilmiy-tadqiqot faoliyatini

olib borish ilmiy qiziqishlarning namoyon bo'lishiga, ilmiy-tadqiqot ishlarining o'z natijalarini taqdim etish uchun akademik muloqotni takomillashtirishga yordam beradi.

Zamonaviy universitetda akademik yozish ko'nikmalarini muvaffaqiyatli o'qish va keyingi ilmiy-tadqiqot faoliyatining muhim jihatlaridan biridir, shu jumladan xalqaro miqyosda, jahon hamjamiyati tomonidan yozma ilmiy aloqaga qo'yiladigan talablarga muvofiq akademik nutq matnlarini yaratishni nazarda tutadi.

Shuni ta'kidlash kerakki, tilsiz universitetda akademik savodxonlikni shakllantirishga yetarlicha e'tibor berilmaydi, garchi akademik yozish qobiliyatlari va ko'nikmalari yozma va og'zaki akademik kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirish uchun akademik savodxonlikni o'zlashtirish bosqichida shakllangan eng yuqori imkoniyatlardir. Natijada, talabalar akademik matnlarni yozishda qiyinchiliklarga duch kelishadi.

ASOSIY QISM

Jumladan, *kognitiv*:

1. Matnni normalar va talablarga muvofiq tashkil etish va tuzishning mumkin emasligi;
2. Axborotni tahlil qilish, asosiy ma'lumotlarni ajratib ko'rsatish ko'nikmalarining yetishmasligi.

Leksik:

1. Matnning uyg'unligini ta'minlash uchun leksik-grammatik va sintaktik vositalardan foydalana olmaslik;
2. Akademik matnning janri va kontekstiga muvofiq leksik birliklarni tanlay olmaslik.

Korotkinaning ta'kidlashicha, akademik yozuv ilmiy aloqa maqsadiga erishish uchun metalingvistik va lingvistik kompetentsiyalarni har tomonlama rivojlantirishni o'z ichiga oladi. [Короткина И.Б, С.64-74]. Ushbu tezisga rioya qilgan holda, biz tilsiz universitetda akademik yozishni o'rganishni integral jihatdan (fanlararo o'zaro ta'sir) ko'rib chiqishimiz mumkin. Akademik muhitda samarali yozma aloqa yozma nutq, tanqidiy fikrlash, mustaqillik va o'z-o'zini aks ettirishning shakllangan kasbiy qobiliyatlari asosida turli janrdagi matnlarni yaratish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Yozma akademik nutq janrlariga insho, referat, axborot taqdimoti, ilmiy maqola va boshqalar kiradi.

P. A. Safronovning fikricha, "Akademik yozuv o'z kasbiy faoliyati haqida fikr yuritish ko'nikmalarini rag'batlantirishni nazarda tutadi". [Сафронов П.А, С. 115]. Akademik yozuvning ushbu xususiyati asosan uning fanlararo xususiyatga ega bo'lgan mavzu sifatida ahamiyatini belgilaydi.

Shunday ekan, akademik yozish bakalavriat talabalarining bilim va ko'nikmalarini shakllantirishdagi asosiy elementlardan biridir. Talabalar akademik yozuv orqali nafaqat ilmiy va ma'lum mavzularni o'rganadilar, balki ularning kasbiy faoliyatlariga tayyorlanishlari ham mumkin. Akademik yozuv o'z mohiyati jihatidan aniq fikr yuritish, mantiqiy bog'lanishlarni aniqlash va ilmiy dalillarni keltirishni o'z ichiga oladi. Yuqoridagi fikrga asoslansak, akademik yozuvning professional ko'nikmalarni rivojlantirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi, chunki u talabalarni o'z kasbiga nisbatan mas'uliyatli, chuqur va mantiqiy yondoshuvga o'rgatadi.

Akademik yozuvning fanlararo xususiyati uni talabalarga turli sohalarda keng imkoniyatlar yaratishga olib keladi, shu bilan birga, o'zaro aloqalar va g'oyalar almashinuvi uchun muhim maydonni tashkil etadi. Shuning uchun, talabalar akademik yozuvni o'rganish orqali nafaqat ilmiy, balki amaliy tajribalarini ham kengaytiradilar.

Akademik yozish talabalarga bilimlarni amaliyotga tadbiq etish imkonini yaratadi. Bu jarayon o'zining mantiqiy tuzilishi va aniq ifodalanishi orqali fikrlarni tizimlashtirishni talab qiladi. Yozish jarayonida talabalar o'z bilimlarini to'g'ri, ravon va ilmiy uslubda ifodalashga o'rganadilar, bu esa ularga kelajakdagi professional faoliyatlarida samarali kommunikatsiya o'rnatishga yordam beradi. Shuningdek, akademik yozuv talabalarni tanqidiy fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Talabalar mavzuni o'rganish, manbalarni tahlil qilish va o'z fikrlarini ilmiy dalillar bilan asoslash orqali o'z bilimlarini chuqurlashtiradilar.

Bundan tashqari, akademik yozuvning fanlararo xususiyati talabalarni turli sohalar o'rtasida bog'lanishlar o'rnatishga undaydi. Masalan, ijtimoiy fanlar, tabiat fanlari, texnologiya va gumanitar sohalar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tushunish va tahlil qilish talabalarga bilimlarni kengroq nuqtai nazardan ko'rish imkonini beradi. Akademik yozuvning bu xususiyati, o'z navbatida, talabalarni multidistsipliner yondashuvga va global muammolarni kompleks tarzda hal qilishga tayyorlaydi.

Akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchilarning roli muhimdir. O'qituvchilar talabalarga o'z fikrlarini aniq va mantiqiy tarzda ifodalashda yordam berishlari, ularni tanqidiy va ilmiy fikr yuritishga rag'batlantirishlari zarur. Bunday yondashuv nafaqat talabalarni ilmiy yozuvni mukammal bajarishga o'rgatadi, balki ularga o'z sohasida muvaffaqiyat qozonish uchun kerakli ko'nikmalarni ham beradi. O'qituvchilar, shuningdek, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali talabalarning yozish ko'nikmalarini yanada samarali rivojlantirishlari mumkin.

Shu bilan birga, akademik yozuvning bir muhim jihati bu fikrni aniq va tushunarli tarzda ifodalashdir. Talabalar o'zlarining fikrlarini keng auditoriyaga tushunarli va ta'sirli tarzda taqdim eta olishlari kerak. Bunda aniq, ravon va ilmiy tilni ishlatish muhim ahamiyatga ega. Bu ko'nikma talabalarni nafaqat akademik sohada, balki ish hayotida ham muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi, chunki ko'p hollarda professional hayotda ham aniq va tushunarli muloqot qilish talab qilinadi.

Shunday ekan, akademik yozuv jarayoni nafaqat ilmiy sohada, balki talabalar uchun kasbiy va shaxsiy rivojlanishning muhim qismiga aylanishi mumkin. Yaxshi yozuv ko'nikmalariga ega bo'lgan talaba nafaqat ilmiy sohada muvaffaqiyatga erishadi, balki turli sohalarda faoliyat ko'rsatishga tayyor bo'ladi.

Bakalavriat ta'limida akademik nutqni o'qitishning boshlang'ich bosqichi sifatida, akademik taqdimotning ko'nikmalari va shakllanishiga qaratilgan asosiy ko'nikmalar va uning asosiy xususiyatlari ma'lumotlarning aniqligi, dalillarning ishonchligi, taqdimotning mantiqiy ketma-ketligi va ixchamlikdir. Albatta, ushbu ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida quyidagi masalalarni ko'rib chiqish kerak;

- akademik matnning leksik, grammatik va stilistik xususiyatlari (umumiy ilmiy va yuqori ixtisoslashgan terminologiyani bilish, akademik janrlarda matn yaratish uchun ishlatiladigan maxsus lug'at);

- akademik yozma aloqaning janr turlari;

- birlamchi va ikkilamchi xarakterdagi matnlarni yozishga qo'yiladigan asosiy talablar, ixtiyoriy va majburiy komponentlar.

Bakalavriat bosqichida akademik savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirish uchun talabalar ilmiy matnlarni o'rganishda bir qator tayyorgarlik vazifalarini bajaradilar. Akademik matnlar ilmiy va o'quv aloqa sohalarida bilimlarni uzatish va o'zgartirishga qaratilgan matnlar (ilmiy va ilmiy-ommabop maqolalar, maqolalarga izohlar, adabiyotlarni ko'rib chiqish va boshqalar). Ushbu ish jarayonida talabalar lingvistik (leksik-grammatik, stilistik, tarkibiy va kompozitsion) xususiyatlarni tahlil qiladilar. Talabalarga akademik matnni qurish tamoyillarini tahlil qilish va ularni o'zlarining yozma ishlarini qurish tizimiga aylantirish taklif etiladi.

Akademik yozishni o'rgatish doirasida akademik matnni yaratish jarayonini taxminan uch bosqichga bo'lish mumkin: rejalashtirish, yozish va tuzish, mahsulotni taqdim etish.

Birinchi bosqichda matnning maqsadi va mazmuni aniqlanadi.

Ikkinchi bosqich amalga oshirishni, rejaga muvofiq kotirovkalarni hisobga olgan holda matn materialini loyihalashni va testni tuzishni o'z ichiga oladi.

Uchinchi bosqich yozma matn bilan ishlashga bag'ishlangan, ya'ni matnni oldingi bosqichlarga qaytish bilan tekshirish, tuzatish. Asosiy xususiyat olingan natijani dastlabki reja va ishlab chiqilgan rejaga muvofiqligini nazorat qilish qobiliyatidir. Matnni qayta-qayta o'qish, mazmunini o'rganish, tahrirlash muhim ahamiyatga ega, chunki u matnning to'liqligi, aniqligi, izchilligi, ob'ektivligi va lingvistik to'g'riligini to'liq topishga imkon beradi. Shuni ta'kidlash kerakki, har bir bosqichda ma'lum ko'nikmalar yangilanadi. Bunday holda, akademik matnni yaratish jarayoni iterativ bo'lib, unda o'zgartirishlar va tahrirlash bilan matnga takroriy qaytish sodir bo'ladi.

Akademik matnni tahlil qilishda, akademik yozma muloqotga xos bo'lgan quyidagi leksik-grammatik xususiyatlar ajratiladi:

- *umumlashtirish* (mavhum va umumlashtirilgan ma'no, mavhum lug'at, shu jumladan, terminologik til birliklaridan foydalanish);
- *shaxssizlik* (passiv, shaxssiz va noaniq shaxsiy konstruktsiyalardan, shuningdek, fe'lining otlari, sifatleri va shaxssiz shakllari ustun bo'lgan murakkab jumladan foydalanish);
- *ta'kidlangan mantiq* (ittifoq jummalari, sababiy birikmalar, kirish so'zlari va burilishlardan foydalanish, bayonotni mantiqiy qismlarga, paragraflarga bo'lish);
- *terminologiya* (ilmiy yoki texnik tushunchalarni bildiruvchi ko'plab maxsus atamalar va so'zlar, iboralarni tanlash va ulardan foydalanish);
- *aniqlik* (atamalardan foydalanish, sinonim almashtirishlarni cheklash, tushuntirish funktsiyasida kirish tuzilmalaridan foydalanish, bibliografik havolalar matni, izohlar);
- *ob'ektivlik* (tasviriy belgilar, formulalar va vositalardan foydalanish vizualizatsiya (diagrammalar, grafikalar, diagrammalar, chizmalar, jadvallar va boshqalar).

Akademik yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun o'qilgan materialga asoslangan keyingi topshiriqlar bilan haqiqiy ilmiy-tadqiqot matnlari taklif etiladi. Matnni semantik qismlarga

ajratish, har bir qismdagi asosiy fikrni ta'kidlash va matnda fikrni rivojlantirish qobiliyatini shakllantirish uchun quyidagi mashqlar taklif etiladi:

- matnni o'qing, ta'kidlang; (*asosiy ma'lumotlar, ikkinchi darajali, qo'shimcha.*)
- ushbu matnning ma'lumotlarini o'rganing, muallif tomonidan ko'rib chiqilgan ob'ektni aniqlang;
- Matnni ko'rib chiqing, qiymat bilan ifodalanishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni tanlang; (*tegishli, foydali, shubhali.*)
- matn ma'lumotlarini uning xususiyatlari bo'yicha tahlil qiling; (*ob'ektivlik, ishonchlilik, adekvatlik.*)
- unda qanday turdagi matnlar taqdim etilganligi haqida ma'lumotni o'qing;
- tavsiya etilgan matndan faktual ma'lumotlarni tanlang;
- Ushbu matndagi tarkibiy va semantik sxemalarni aniqlang. (*ob'ektlarning mohiyati, ob'ektning xususiyatlari, misolni tasvirlash.*)

Ushbu mashqlar yozma xabarni tizimli, akademik jihatdan malakali taqdim etish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi analitik ko'nikmalar, xususan, akademik matnning ob'ektiga, diqqat markaziga, argumentatsiyasiga va matn hosil qiluvchi aloqalariga diqqatni jamlash shakllanadi.

MUHOHAMA VA NATIJALAR

Mashqlar ustida ishlash jarayonida fikrlarni shakllantirish ko'nikmalari takomillashtiriladi, jahon ilmiy hamjamiyatining umume'tirof etilgan standartlariga muvofiq ilmiy matnni loyihalash uchun andozalar va qoidalar o'rganiladi. Talabalarning akademik savodxonligi darajasini shakllantirish ketma-ketligi ilmiy-tadqiqot ishlari darajasi va ijodiy ilmiy-tadqiqot ishlari darajasi sifatida ifodalanishi mumkin. [сб. статей, под науч. ред. проф. И.А. Зимней].

Mashqlar akademik yozma aloqa ko'nikmalarini bosqichma-bosqich shakllantirishga, ijodiy ilmiy-tadqiqot ishlari darajasiga erishishga yordam beradigan tarzda ishlab chiqilgan. Bakalavrda akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni referat yozish, o'qishning qisqacha mazmuni masalalarini o'z ichiga oladi, chunki izohga ega bo'lish nashr etish uchun talabdir. Ushbu ish davomida akademik matnning janr xususiyatlarini o'rganish, turli janrdagi matnlarni tayyorlash va yozishning o'ziga xos usullari bilan tanishish, yozma xabarning tarkibiy tashkil etilishi, izchilligi va yaxlitligini ta'minlaydigan til elementlarini aniqlashga o'rgatish amalga oshiriladi.

Akademik matnlarni yozishni o'rganish jarayonida talabalar taklif qilingan janrlarning asosiy xususiyatlarini ko'rib chiqadilar: ixchamlik, mazmun, ishonchlilik, dolzarblik, ob'ektivlik tuzilish. Talabalarni yo'nalishi bo'yicha matnlar misolidan foydalanib, matnning tuzilishi o'rganiladi, akademik matnlarni yozishda kalit so'zlar sifatida ishlatiladigan leksik vositalar tahlil qilinadi, ularni modellashtirish tarkibiy matn hosil qiluvchi elementlarni o'zlashtirishga

asoslangan muhim vazifalardan biridir: mavzu, mikrotema, berilgan va yangi ma'lumotlar, axborotni rivojlantirish usullari va b.

Talabalar bilan ishlash akademik yozishni o'qitishda yuqori darajadagi mustaqil ishlarni, shuningdek, o'z-o'zini hurmat qilish va o'zini o'zi nazorat qilishni ta'minlaydigan vazifalarni amalga oshirishni talab qiladi. Talabalar avval o'z ishlarini o'zlari baholashlari, so'ngra juftlik ishlarida sherikning matnini baholashlari, so'ngra olingan natijalarni taqqoslashlari va topilgan xatolarni tahrirlashlari tavsiya etiladi. Yaratilgan matnlarni o'zaro tekshirish va bir necha bor o'z-o'zini tekshirish talabalarning matnni tashkil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, shunda muallifning fikrlari o'quvchiga tushunarli bo'ladi. Matnni qayta-qayta tahrirlash til vositalarining moslashuvchanligini rivojlantirishga yordam beradi. Yozma matnni tahrirlashda talabalar (o'zini) baholash va (o'zini) aks ettirish ham rivojlantiradilar. Ushbu ko'nikmalarda yozma muloqot qiymatini va shaxsiy munosabatni shakllantirish asosi yotadi.

Bakalavriat ta'lim yo'nalishidagi talabalar uchun akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirish, ularning ilmiy va professional muvaffaqiyatlarida muhim ahamiyatga ega. Bu ko'nikmalar nafaqat o'quv jarayonida, balki kelajakda ishlashda ham talabalar uchun zarur bo'lgan asosiy kompetensiyalardan biridir. Buning uchun quyidagilarga ahamiyat qaratish joizdir.

1. Akademik yozishning ahamiyati va maqsadi

Akademik yozish talabalar uchun ilmiy va adabiy ishlarni yozishda zarur bo'lgan asosiy vosita hisoblanadi. Yaxshi rivojlangan akademik yozish ko'nikmalari talabaga o'z fikrini aniq va mantiqiy tarzda ifodalash imkonini beradi. Misol uchun, talaba, "Ijtimoiy tarmoqlarning inson hayotidagi ahamiyati" mavzusida ilmiy maqola yozishda o'z fikrlarini ilmiy uslubda, ishonchli manbalar bilan asoslab yozish orqali mavzuni yoritadi. Agar talaba faqat shaxsiy fikrlarni keltirib, ishonchli dalillarsiz yozsa, maqola akademik yozuv talablariga javob bermaydi.

2. Akademik yozishning asosiy elementlari

Bakalavriat talabalarida akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirishda ularni quyidagi asosiy elementlar bilan tanishtirish muhim:

Yozish jarayonining birinchi bosqichi sifatida talabalarga reja tuzishni o'rgatish kerak. Reja yozishda mavzuning kirish, asosiy qism va xulosa kabi tuzilmalari bo'lishi kerak.

Kirish qismida datlab, hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar hayotimizning ajralmas qismiga aylanganligi va dunyo bo'ylab milliardlab insonlar turli ijtimoiy tarmoqlar orqali bir-birlari bilan bog'lanishi, axborot almashishi va yangi imkoniyatlardan foydalanishlari haqida fikr yuritish maqsadga muvofiqdir. Bular uchun, Facebook, Instagram, Twitter, TikTok kabi platformalar nafaqat shaxsiy aloqalar, balki biznes, ta'lim, siyosat va kundalik hayotning turli jabhalarida ham muhim rol o'ynashi va ijtimoiy tarmoqlarning inson hayotidagi o'rni va ta'siri faqat ijobiy emas, balki salbiy tomonlari va ularning kelajakka ta'siri ham tahlil qilinadi.

Asosiy qismida Ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy ta'siri haqida fikrlar va misollar bilan yoritish zarur. Ijtimoiy tarmoqlar birinchi navbatda insonlar o'rtasidagi aloqa va muloqotni osonlashtirishi, bugungi kunda, tezkor va qulay aloqada bo'lish imkoniyati va ijtimoiy tarmoqlar orqali odamlar dunyo bo'ylab yangiliklarni tezda olishlari, voqealar va hodisalarni kuzatishlari mumkinligiga alohida ahamiyat qaratib o'tiladi. Bu esa axborot almashish jarayonini sezilarli darajada tezlashtirishiga sabab bo'ladi va uni ham asoslash zarur. Manbalar bilan ishlash va iqtibos keltirish, va akademik yozishda manbalardan to'g'ri foydalanish talabalar uchun zarur

ko'nikmadir. Ilmiy manbalarni keltirib o'tishlari va o'zining ham fikrlarini berib asoslab ketishni o'rganishlari lozim.

Agar talaba ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar orasida ta'sirini tahlil qilayotgan bo'lsa, u ilmiy maqolalardan, masalan, so'nggi tadqiqotlar yoki statistika ma'lumotlarini keltirishi kerak. Misol uchun, "Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yoshlarning 70% dan ortig'i har kuni ijtimoiy tarmoqlarda vaqt o'tkazadi (X, 2023)". Talabalar fikrlarini qisqa va aniq ifodalashni o'rganishlari zarur. Ular, ayniqsa, akademik matnlarda noodatiy va murakkab so'zlar o'rniga oddiy va tushunarli iboralar ishlatishlari kerak.

Xulosa qismida ijtimoiy tarmoqlar inson hayotida o'ziga xos o'rin tutadi, ammo ularning salbiy ta'sirlari ham mavjud. Bu platformalar odamlarni birlashtirish, axborot almashish va yangi imkoniyatlarga ega bo'lishga yordam beradi, biroq, haddan tashqari foydalanish, noto'g'ri axborot tarqatish va psixologik salbiy ta'sirlar ham mavjudligi takidlanishi ham mumkin. Shuning uchun, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda muvozanatni saqlash, foydali va ma'lumotli kontentni iste'mol qilish, shaxsiy hayotni himoya qilish hamda real hayotdagi munosabatlarga e'tibor qaratish muhimdir. Kelajakda ijtimoiy tarmoqlarning ta'sirini yanada chuqurroq o'rganish va unga qarshi choralar ko'rish zarur ekanligini keltirib ham xulosa berish mumkin.

Demak, Akademik yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun tez-tez yozma topshiriqlar va amaliy mashqlar berish akademik yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda juda samarali. Masalan, har bir o'quv mavzusi bo'yicha qisqa ilmiy matnlar, tesizlar yozish yoki muommolar yuzasidan guruhlar bilan muhokamalar o'tkazish va o'z fikrlarini aniq ifodalashga o'rgatish mumkin.

XULOSALAR

Xulosa sifatida shuni aytish joizki, bakalavriat talabalarida akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirish nafaqat ilmiy yozuvlar uchun, balki ularning kelajakdagi professional faoliyati uchun ham muhimdir. To'g'ri metodikalar, muntazam mashqlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bu jarayonda katta yordam beradi. O'qituvchilar bu ko'nikmalarni rivojlantirishda talabalarni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlab, ularning yozish jarayonini takomillashtirishga yordam berishlari kerak.

Buning uchun o'qituvchi ham mavzuga mos to'g'ri metodikalar va muntazam mashqlar orqali yondoshilsa talabalarining yozish ko'nikmalarini rivojlantirish samarali bo'lishi mumkin. Masalan, o'qituvchilar talabalarni yozma ishlarda aniq maqsadlar qo'yishga, matnlarni turli qismlarga ajratishga va har bir bo'limni alohida tahlil qilishga o'rgatishlari zarur. Shuningdek, yozishni rivojlantirish uchun talabalar o'z ishlarini bir-biri bilan baham ko'rish, fikrlarni munozara qilish va to'g'ri yechimlar keltira olish imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. Bu bevosida hozirgi kundagi eng zarur, zamonaviy texnologiyalar ham bu jarayonda katta yordam beradi. Masalan, onlayn resurslar, grammatika tekshirish vositalari (Grammarly, Hemingway), plagiatni tekshirish platformalari (Turnitin) va ilmiy maqolalar uchun manbalar (Google Scholar, JSTOR) talabalar uchun foydali bo'lishi mumkin. Bu texnologiyalar nafaqat yozish jarayonini osonlashtiradi, balki talabalarining yozuvlarini yanada mukammal va ilmiy talablarga mos qilishga yordam beradi. Albatta bu jarayonlarni amalga oshirishda o'qituvchilarning roli ham juda muhimdir. Ular talabalarga tez-tez ilmiy manbalarni o'qishlari o'z ustida ishlashi va ularni mukammallikka erishish yo'lida rag'batlantirishlari va yozishni rivojlantirish uchun individual maslahatlar berishlari kerak. O'qituvchilar talabalar bilan to'g'ri va samarali muloqot

o'rnatib, ularga akademik yozishning turli aspektlarini o'rgatishlari zarur. Bu o'z navbatida talabalar uchun o'z fikrlarini aniq ifodalash va ilmiy yozuvlarning yuqori sifatini ta'minlashga yordam beradi.

Barcha bu faktorlar birgalikda, talabalar o'z akademik yozish ko'nikmalarini muvaffaqiyatli rivojlantirishlari va ularni kelajakdagi professional faoliyatlarida ham samarali qo'llay olishlari mumkin. Ushbu jarayonlarni amalga oshirish orqali talabalar nafaqat akademik yozish bo'yicha ko'nikmalarini rivojlantiradilar, balki o'z bilim va mahoratlarini kelajakdagi professional faoliyatlarida samarali qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Yaxshi yozish ko'nikmalariga ega bo'lgan mutaxassislar, muammolarni aniq tahlil qilish, to'g'ri qarorlar qabul qilish va o'z fikrlarini samarali tarzda taqdim etish qobiliyatiga ega bo'ladilar.

ADABIYOTLAR:

1. Короткина И.Б. Академическое письмо в России: необходимость междисциплинарных исследований / И.Б. Короткина // Высшее образование в России. — 2018. — № 10. — С. 64–74.
2. Смирнова Н.В. Академическая грамотность как фактор иноязычной профессиональной подготовки / Н.В. Смирнова // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. — № 1. — 2007. — С. 140–147.
3. Сафронов П.А. Прощальный взгляд на академическое письмо: научнообразовательное сообщество, перформативность и материальная среда // Высшее образование в России. — 2013. — № 7. — С. 113–118.
4. Исследовательская деятельность в вузовской и послевузовской подготовке бакалавров, магистров, аспирантов: сб. статей / под науч. ред. проф. И.А. Зимней.

